

Marita Petersen, lærari:

Vápn tryggja ongan frið

Í hesum døgum, tá so nógv verður tosað um at tryggja friðin við vápnum, er neyðugt at vísa á, at vápn tryggja ongan frið. Vit hava sæð týðulig dømi um, at sjálvt hjá heimsins sterkastu hervaldum ber ikki til at vinna eitt stríð móti fólksins vilja, segði Marita Petersen, lærari, í roðu á Vaglinum 1. mai, tá Sosialistiskt Ungmannafelag skipaði fyri 1. mai haldi.

Í dag er 1. mai, og kring heimin hava arbeiðarar og fakfeløg skipað fyri fundum og kravgongum.

Tað var á alheims arbeiðarastevnu í París í 1889, at gjørt varð av, at 1. mai skuldi vera dagurin, tá arbeiðarar skuldu koma saman og krevja 8-tímars arbeiðsdag.

Í 99 ár eru arbeiðsfólk komin saman 1. mai og hava víst á krøv arbeiðaranna.

1. mai er eisini dagurin, tá vit koma saman at vísa hvørjum øðrum solidaritet. Vit vilja vísa, at vit kenna okkum felags um víðurskipti og trupulleikar. Ofta hugsa vit fyrst og fremst um tað, sum hendir í okkara egna landi, meðan vit meira hava lyndi til at gloyma tað, sum liggur longuri burtur, og vit halda eisini ofta, at tað mugu onnur taka sær av.

Men vit eiga ikki bert at hava áhuga fyri okkum sjálvum, men eisini kanna eftir og fáa at vita um tað, sum hendir kring í heiminum, so vit kunnu vera við í stríðnum hjá teimum, sum hava brúk fyri okkara stuðli.

Eg fari her at taka eina grein í Heimsyvirlysingini hjá ST um mannaðarrettindi fram og tað er grein 23. Hon víðger arbeiðs víðurskipti og hevur tí serligt samband við tað, sum fer fram 1. mai.

Fyrsta pettið í grein 23 sigur at: Öll hava rætt til arbeiði, til fritt at velja starv, til rættvis og hóskaði arbeiðslikindi og til vernd fyri arbeiðsloysi.

Rætturin til arbeiði er ein mannaðarrettur, men í stórum parti av heiminum er arbeiðsloysi og vánaligar umstøður hjá arbeiðarafjöldini. Hetta kemur av tí, at so stórir partur av heiminum eru fátøk menningarland.

Men í ríka partinum av heiminum, hvussu stendur til her? Hava øll mögu-

leika at fáa arbeiði í teimum ríku idnaðarlöndum? Ja, í Føroyum eru vit væl fyrri í so máta beint nú, men ikki kann sigast at so er allastaðir. Nei, verri enn so.

Í Europa eru meira enn 30 mill. av fólki uttan arbeiði.

Hetta eru eldri fólk, sum hava mist arbeiði orsakað av niðurlægging, flyting ella umlegging av arbeiðsplássunum.

Hetta eru eisini ung fólk, sum ongantíð hava verið í stöðugum arbeiði, og teirra møguleikar fyri yvirhefur at koma í arbeiði, eru ógvuliga smár fyri ikki at síga eingir.

Hetta fer fram í ríkastu löndum í heiminum. Ja, vit kunnu nevna Bretland sum dømi. Her hevur verið konservativt stýri í mong ár og eftir metingum hjá figgjjarfrøðingum og sambært víðisbræva-marknaðin so stendur væl til har. Í hesum landi eru næstan 10% av fólkinum arbeiðsleys.

Er hetta mál fyrri at tað gongur væl, so er tað í hvussu so er ikki manna-

rættindavirlysingin hjá ST, sum er málstokkur, tí hetta er brot á mannaðarrettindi.

Í øðrum petti í grein 23 stendur at: Öll hava uttan mismun rætt til somu lön fyrri sama arbeiði.

Í 1981 kom tann reglan fyrri timalönt, at sama lön skal latast fyrri sama arbeiði, uttan mun til um tað vóru kvinnur ella menn. Men hóast hetta, so er veruleikin tann, at um til dømis verður hugt at fiskaarbeiði, so er ársinntøkan hjá konufólki oftast ikki meira enn helvtin av árslønini hjá monnum.

Fleiri vilja helst siga, at konurnar sjálvar eru um tað, tær kundu í nógvum førum havt væl størri inntøku, um tær vildu arbeiða meira. Tær leggja ikki í at arbeiða meira, tí tær hava heim og børn at taka sær av eisini. Tað er positivt at kvinnurnar taka sær av heimi, børnunum og teimum gomlu, tí tað er saman við teimum, tú ert goð við, at tær ríkastu löturarnar í livinum eru.

Ikki kann sigast annað enn at tað er hugvekjandi,

at kvinnur flestar hava so nógv lægri inntøku enn menn, og hetta er í einum samfelag har pengar eru makt.

So sjálvt um mong her í landinum hava ilt við at fáa eyga á nakrar trupulleikar í samband við javnrættindi, so kunnu tey, um tey vilja, konstatera, at tað ikki er figgjjarlig javnstøða her í landinum.

Seinasta petti í grein 23 sigur: Ein og hvør hevur rætt til at stovna og gerast limur í yrkisfelag til at verja síni áhugamal.

Hjá okkum er hesin rættur ein grundlógartryggjaður rættur, og er hetta ein rættur vit vanligu taka sum eina sjálvfylgju. Men hvussu er vörðað aðra staðir. Tíverri er ikki alt ov væl vörðað.

Tað er ikki neyðugt at fara so langt at finna feskasta dømið um at hesi rættindi verða knúskað. Vit kunnu hyggja at hvat hendir í Pólandi.

Í Pólandi hevur nú í mong ár staðið hart stríð um rættin til at gera fakfeløg. Nógv fólk hava verið og eru sett fäst fyrri virkseimi teirra í frælsa fakfelagnum «Solidaritet».

Vit finna dømi um brot á hesi mannaðarrettindi til virkseimi í yrkisfeløgum um allan heimin.

Í Suðurkorea, í Miðameriku og í Suður-

ameriku verða hesi rættindi brotin, bert fyrri at nevna nøkur. Í Suðurfrika verða leiðarar og limir í svørtum fakfeløgum tikin og sett fäst, tí tey stríðast fyrri mannasömiligum korum hjá folki sínum.

Hesi brotini á mannaðarrettindi og onnur gera at tað er neyðugt at minna heimsins lond á Heimsyvirlysingina um mannaðarrettindi.

1. mai er dagurin, tá verkafólk koma saman og kenna felagsskap og samanhald og kenna seg sterk, tí tey eru fjöldin. Men nøkur stöð í heiminum hevur 1. mai verið nýttur til at vísa eitt annað slag av makt. Hetta er serliga í löndum, har vanligt fólkaræði ikki er til. Her eru tað kanónirnar, rakettirnar og stríðsvognarnir, ið eru styrkin. Hetta er ein uppvising í hvussu pengarnir verða nýttir til amboð, ið bróta mannaðarrettindi.

Í hesum døgum, tá so nógv verður tosað um at tryggja friðin við vápnum, er neyðugt at vísa á, at vápn tryggja ongan frið. Vit hava sæð týðulig dømi um, at sjálvt hjá heimsins sterkastu hervaldum ber ikki til at vinna eitt stríð móti fólksins vilja.

Vit søu hvussu amerikarar noyðdust at rýma

úr Vietnam mitt í sjeitiárunum, og vit siggja nú, hvussu Sovjet noyðist at sleppa sær úr Afghanistan.

Í okkara samfelag meta vit ikki, at mannaðarrettindi verða brotin, og vit kenna okkum so trygg í hesum, men vit eiga at minnast til, at hetta eru rættindi, sum vit skulu verja og ansa væl eftir, tí tað kunnu saktans koma umstøður, eisini her, sum kunnu føra til skerjing í mannaðarrettindum.

Í morgin fara floksformennir at undirskriva áheitanina til ST, men vit eiga at ansa eftir at hetta ikki bert eru tórn teknin, og vit mega eisini krevja, at teir liva eftir tí.

Tað ber ikki til samstundis sum vit skriva undir áheitan um at mannaðarrettindi verða hildin, sjálvi at samstarvast við stjórni og lond, sum byggja alla sína skipan á brot á mannaðarrettindi.

Eg vil heita á tykkum øll um at skriva undir áheitanina til ST, og um samstundis at berjast móti teimum kreftum eisini her í okkara samfelag, sum vanvirða mannaðarrettindi, ið eru niðurfeld í yvirlysingina frá 1948.

Skrivstovufólk

Søkt verður eftir skrivstovufólki til Telegrafstøðina. Talan er um eitt ábyrgdarfult starv, har viðkomandi, ið sett/ur verður serliga kemur at arbeiða við figgjjar-, skuldar- og ognarbókhaldinum. Umsojari má kunna arbeiða sjálvstøðugt, í trúnaði og hava áhuga at fáa útbúgvir og á sínum arbeiðsøki.

Lønin sambært avtalu.

Skrivlig umsókn saman við avriti av prógvum og viðmælum skal í seinasta lagi 20. mai sendast til:

Telegrafstøðina
Tinghúsvegur 76
100 Tórshavn

HONDA

H HONDA - fremskridt med visioner...

NYHED

For folk der stiller større krav...

Honda Civic sedan 1.4 CL

Den nye 16-ventilede Civic er en elegant sedan med stil. Den er kompakt og utrolig velkørende og har desuden masser af plads til passagerer og bagage.

160 hk, 0-100 i 9 sek. 172 km/t. 2-delt nedfældning bagende. Åbning i bagklap/tankklap fra kabine. Justerbart sælignør for Hørdeluserbært rat. Stereocass. Intervalvisker. Blyfri benzintil Nedfældings.

2 års fabriksgaranti. 3 års lak- og 6 års anti-rust-garanti. Kig ind og få en prøvetur.

Civic leveres også som 3-dørs med 1.1, 1.4 eller 1.6 liter motor.

Prisur frá kr. 145.000,-

Bert eitt av HONDA loyndarmálunum ...

